
OKO KEROVA

SLAVICA MILETIĆ

Kerovi su se rodili na margini prevodilačkog rukopisa Duška Paunkovića. Nešto bi zapelo, koncentracija popustila ili bi naišao dosadan deo, pa se onda po praznoj ivici papira pomalo i crtalo. Zatim se dodavala po koja reč, pojavljivali su se novi likovi i složenije situacije ili komentari. Na kraju se sve preselilo na stranicu A4 formata, ali su *Kerovi* i dalje ostali obeleženi svojim dvostrukom marginalnim poreklom: manje rodnim mestom, a više činjenicom da njihov autor nije profesionalni crtač i da ih je tokom desetak godina videlo samo nekoliko njegovih prijatelja i poznanika. Upravo zato što nisu stvarani za objavljivanje, ali ni za držanje u fioci, oni su zastali na pola puta između ličnog i javnog. S jedne strane, bez zazora od strogog suda o crtačkim nedostacima i od iznošenja ličnih pojedinosti, a s druge – s brigom za detalj i jasnost situacije koja svedoči o otvorenosti za komunikaciju.

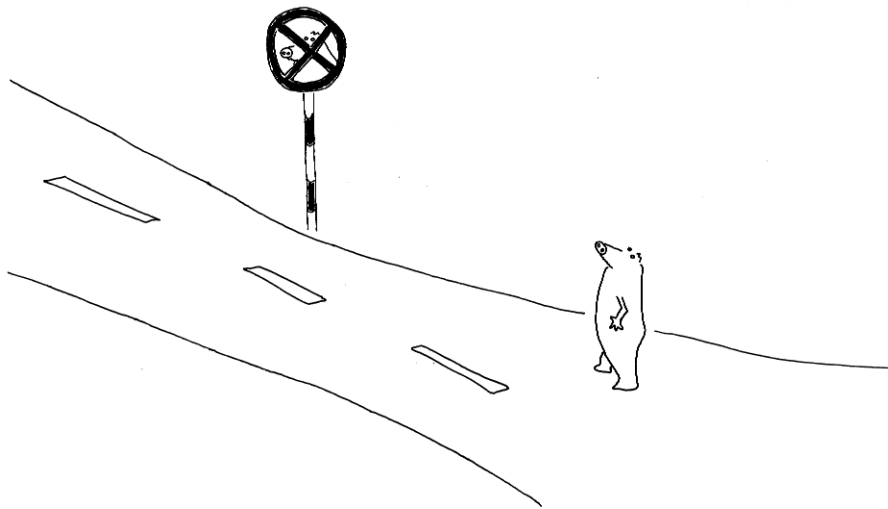
Tako je nastalo više stotina dnevničkih crteža koji beleže događaje iz autorovog života, kao i njegove asocijacije i komentare vezane za aktuelnu lektiru i društvene pojave. Ponekad ih beleže doslovno, ali ih mnogo češće transponuju u dosetku. A ta dosetka, mada krajnje jednostavna (ili baš zato), često sadrži *double edge*. Recimo, na jednom crtežu iz ranije i crtački nespretnije faze sve je na prvi pogled slatko i radosno: kerovski par ispred Ajfelove kule s balonima u ruci veselo nam poručuje da se lepo, mada ne naročito maštovito provodi u Parizu, i to je to. Kao komentar na političku eksploataciju obećanja i nada vezanih za ulazak u Evropsku uniju (pravo na takvo tumačenje daje nam naslov koji ne glasi “U Parizu”, nego “U Evropi”), pogotovo ako imamo na umu činjenicu da oko 80 odsto mladih ljudi u Srbiji nikad nije prešlo granicu, ova sličica izgleda prilično gorko, i tom mešavinom suprotnih ukusa podseća me na nedavno izgovorene reči jednog mladog Beograđanina: “Obišao sam ceo svet. Čak

sam jednom prešao i granicu, rumunsku, mada samo na dva sata.” Crteži “Jesen” i “Proleće” mogu se shvatiti kao najjednostavniji mogući izraz lirskih osećanja izazvanih nastupanjem godišnjih doba, ali i kao komentar o surovoy oskudnosti prirode u životu savremenog gradskog čoveka: dve ptičice u odlasku čine jesen, a jedan leptir i dva cveta povod su za prolećnu ekstazu. Tako imamo dvostruku sliku, ali za razliku od Rubinove vaze, optičke iluzije koja nas tera da se opredelimo za jedno tumačenje i vidimo *ili* vazu u sredini *ili* dva profila na stranama, ovde, zahvaljujući tome što je naš mentalni aparat fleksibilniji od optičkog, možemo istovremeno izabrati oba.

242 Mnoge dosetke u *Kerovima* izgrađene su, s različitim stepenom inventivnosti, na neočekivanoj doslovnosti koja je postignuta sadejstvom crteža i tekstualnog elementa, obično naslova. Na primer, jedan malo izmenjen citat iz Ničea – “Kad neko suviše dugo gleda u ponor, onda ponor počne da gleda u njega” – pretočen je u crtež na kojem Keru uzvraćaju pogled dva mala okrugla oka ponora, to jest u doslovnou personifikaciju (ponor, doduše, više liči na baricu, ali tekst nam pritiče u pomoć). Ili je izraz “radno telo” u crtežu shvaćen doslovno – kao telo u užem smislu, bez glave, odeveno u radni kombinizon. Ponegde se preuzimaju naslovi slavni književnih, filozofskih ili filmskih dela i crtežom otržu iz svog prvobitnog kontekstualnog značenja (“Portret umetnika u mladosti”, “Rođenje tragedije iz duha muzike”, “Lovac na

jelene”). “Petsto godina pod Turcima” živopisno predočava i ismeva uobičajeno objašnjenje za naš nedostatak radnih navika ili javašluk (doduše, pomalo anahrono, jer tu funkciju već dugo obavlja “pedeset godina pod komunizmom”). A u jednom podskupu *Kerova* koji u ovom izboru nije predstavljen slikovito i duhovito su prikazane grube prevodilačke greške. Na primer: na francuskom je *porc* svinjetina, a *épique* znači epski; *porc-épic* je, međutim, morsko prase. Prevodilac nije proveravao – dešava se – pa je dobio “epsku svinju”, što je autor *Kerova* spretno iskoristio i nacrtao svinju koja gusla (svinja je slična Keru, jer su Kerovi skloni keromorfizmu skoro isto onoliko koliko i ljudi antropomorfizmu).

Ker stoji na ulici ili autoputu i pilji u saobraćajni znak na kojem je prikazana njegova prekrížena glava. Šta je sad to? Svako ko je stajao u redu za ličnu kartu i pasoš ili za vizu (da ne pominjemo mnogo ozbiljnija ogrešenja o život građana u Srbiji) brzo će se dosetiti da je reč o precrtanom građaninu. Ponekad nije tako lako: “Fiksiranje iracionalne tačke u prostoru”, inače među uspelijim crtežima, možda metodom doslovnosti prikazuje pokušaj nalaženja lične ravnoteže, a možda nešto drugo... U svakom slučaju, krajnja svedenost ili minimalizam (ne u smislu definisanog umetničkog pravca, već kao sažetost izraza, štedljivost u korišćenju sredstava) oslanjaju se na potrebu posmatrača za smislom: daju mu polazište i dovoljno praznog prostora za traganje.

ELNĀZAK SUBOTON UVEĒĒ

244

